

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
306 12.07 2012

fg.
Rex

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România

Telefon: (+40-21) 313 25 31 Fax: (+40-21) 312 54 80

Internet : <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr. 1153A/2012

SENAT
PREȘEDINTE
Nr. I 440
Data 12 VII 2012

Domnului

PETRU FILIP
PREȘEDINTELE INTERIMAR AL SENATULUI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURA JURISDIȚIONALĂ

Nr. 4877 / 12-07-2012

Potrivit art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.731 din 10 iulie 2012 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, prin care Curtea a constatat că aceasta este constituțională în măsura în care asigură participarea la referendum a cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente.

Primiți, vă rog, domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

PREȘEDINTE,
Augustin Zegrean

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.1153A/2012

D E C I Z I A nr.731
din 10 iulie 2012

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a
Legii pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și
desfășurarea referendumului**

I. Cu adresa nr.51/2847 din 27 iunie 2012, secretarul general al Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale **sesizarea referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului**, formulată de un număr de 71 de deputați aparținând Grupului Parlamentar al Partidului Democrat Liberal, și anume: Mircea-Nicu Toader, Obuf Cătălin Ovidiu Buhăianu, Adrian Gurzău, Dănuț Liga, Maria Stavrositu, Sulfina Barbu, Ștefan Daniel Pîrpiliu, Dan-Radu Zătreanu, Gabriel Andronache, Gabriel-Dan Gospodaru, Adrian Florescu, Raluca Turcan, Vasile-Silviu Prigoană, Stelică Strugaru Iacob, Constantin Dascălu, Gelu Vișan, Elena Gabriela Udrea, Marius Rogin, Mihai Stroe, Alin Silviu Trășculescu, Maria Monica Ridzi Iacob, Clement Negruț, George Ionescu, Brașoan Doru Leșe, Cornel Știrbeț, Petru Călian, Sanda- Maria Ardeleanu, Nicușor Păduraru, Claudia Boghicevici, Mihai Cristian Apostolache, Victor Boiangiu, Constantin Severus Militaru, Adrian Henorel Nițu, Daniel Buda, Costică Canacheu, Cezar-Florin Preda, Florian Daniel Geantă, Vasile Gherasim, Cristian Petrescu, Samoil Vilcu, Sorin Ștefan Zamfirescu, Stelian Eftimie Ghiță, Marius-Sorin Göndör, Cristian-Ion Burlacu, Adrian Bădulescu, Valerian Vreme, Tinel Gheorghe, Dan Mihai Marian, Ioan Oltean, Mircea

Lubanovici, Nicolae Bud, Mihaela Stoica, William Gabriel Brînză, Cristian Alexandru Boureanu, Ioan Bălan, Gheorghe Ialomițianu, Viorel Cărare, Ștefan Sereni, Ioan Holdiș, Teodor-Marius Spînu, Cristina Elena Dobre, Bogdan Cantaragiu, Stelian Fuia, Iosif Ștefan Drăgulescu, Doinița-Mariana Chircu, Alin Augustin Florin Popoviciu, Șerban Răzvan Mustea, Roberta Alma Anastase, Valeriu Tabără, Sever Voinescu-Cotoi și Iulian Vladu.

La sesizare a fost anexată, în copie, Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art.75 și ale art.76 alin.(1) din Constituția României, republicată.

II. Sesizarea a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.11 alin.(1) lit.A.a) raportat la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4321 din 27 iunie 2012 și constituie obiectul Dosarului nr.1153A/2012.

III. În motivarea sesizării, autorii acesteia susțin, în esență, că, prin legea criticată, se nesocotește principiul separației puterilor în stat ca fundament al statului de drept în cadrul democrației constituționale.

În acest sens, arată că, potrivit art.81 alin.(2) din Constituție, Președintele României este ales, în primul tur de scrutin, cu majoritatea de voturi ale alegătorilor înscriși în listele electorale, iar în cazul în care niciunul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, este declarat ales candidatul care a obținut în al doilea tur de scrutin cel mai mare număr de voturi. Sub acest aspect, autorii excepției precizează că, „în alte cuvinte, statul trebuie să fie constituit cu orice majoritate”. Totodată, arată că „pentru ca statul să existe, trebuie ca acesta să fie stabil, adică să nu fie desființat oricum, prin orice majoritate sau cu orice cvorum, ci cu majorități și cvorumuri mari și foarte mari. În caz contrar, statul ar avea o poziție și o existență extrem de fragile. Ca urmare, dacă majoritatea de

constituire a statului este cea absolută, aceea de desființare trebuie să fie cel puțin egală, dacă nu chiar mai mare, dar în nici un caz mai mică”.

Așadar, autorii sesizării susțin că, prin legea criticată se tinde la încălcarea principiului separației puterilor în stat, întrucât majoritatea cu care poate fi demis Președintele României ca urmare a unui referendum este mai mică decât majoritatea cu care acesta este desemnat. În opinia acestora, prin intermediul acestei legi, Parlamentul a creat un dezechilibru al puterilor în stat și premisele încălcării democrației, ca trăsătură a statului român.

În sprijinul celor arătate, autorii sesizării invocă și Decizia Curții Constituționale nr.147 din 21 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.162 din 7 martie 2007.

În concluzie, solicită Curții Constituționale să constate că Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este neconstituțională, întrucât contravine prevederilor art.1 alin.(3) și (4) din Constituție, texte care au următoarea redactare:

- Art.1 alin.(3) și (4): *„(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale”.

IV. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

Președintele Senatului a transmis, cu adresa nr. I 407 din 5 iulie 2012, punctul său de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate, apreciind că aceasta este neîntemeiată. În susținerea acestei opinii, arată că Legea fundamentală a reținut referendumul ca modalitate de facilitare a participării directe a poporului la exercitarea puterii de stat, iar acest fapt traduce principiile enunțate în art.1 din Constituție, în sensul căroră România este stat de drept și democrat. Consideră că modalitatea diferită de stabilire a rezultatului referendumului existentă în prezent în cazul demiterii Președintelui (majoritatea voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale), față de referendumul asupra problemelor de interes național, altele decât demiterea Președintelui României, și față de referendumurile locale (majoritatea voturilor exprimate la nivelul țării, respectiv al unității administrativ-teritoriale) nu își găsește justificarea în prevederile Constituției, care nu fac distincție în ceea ce privește organizarea și desfășurarea diferitelor forme de referendum, rămânând la latitudinea legiuitorului să stabilească cele mai bune modalități de realizare a acestei consultări a poporului. Precizează că legea dedusă controlului de constituționalitate instituie norma potrivit căreia toate problemele supuse referendumului național sau local trebuie guvernate de reguli procedurale similare, garantându-se astfel unitatea de tratament juridic, precum și o corectă reprezentare a voinței alegătorilor.

Președintele Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale punctul său de vedere, cu adresa nr.51/2927 din 3 iulie 2012, în care apreciază că Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului contravine dispozițiilor art.1 alin.(3) și (4) din Constituție. În susținerea acestei opinii, arată că „statul trebuie să fie organizat cu orice majoritate și să fie desființat doar cu majorități mari și foarte mari. Acesta este motivul pentru care asemenea majorități mari și foarte mari nu ar putea să fie

modificate în majorități mici și foarte mici”, în caz contrar fiind încălcată democrația ca trăsătură a statului român și separația puterilor în stat.

Precizează că aceste considerații sunt valabile și pentru fiecare dintre componentele statului, având în vedere că statul însuși ar fi afectat în conținut și în formă în cazul în care una dintre componentele sale nu ar întruni trăsăturile menționate. Or, prin legea criticată, majoritatea a fost modificată fără să se țină seama de exigențele mai sus prezentate.

Face referire la Decizia nr.147 din 21 februarie 2007, prin care Curtea Constituțională a conchis că “atunci când legiuitorul constituant a dorit să instituie o anumită majoritate de voturi, a făcut aceasta printr-un text de referință, a cărui aplicare la situații subsidiare este subînțeleasă, cu excepția cazurilor în care o asemenea majoritate este lăsată pe seama legii”. Arată că, în cazul de față, prevederile art.95 alin.(3) din Constituție, care prevede organizarea unui referendum pentru demiterea Președintelui României, nu trimit la lege pentru stabilirea unei astfel de majorități, motiv pentru care cele stabilite de Curtea Constituțională sunt pe deplin aplicabile. Astfel, susține că, de vreme ce Președintele României este ales în primul tur de scrutin cu o majoritate absolută de voturile alegătorilor înscriși în listele electorale, ar fi neconstituțional ca majoritatea de destituire a acestuia să fie mai mică.

Guvernul a transmis Curții Constituționale, cu adresa nr.5/4659/2012 din 5 iulie 2012, punctul său de vedere prin care consideră că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, arată că prevederile Legii fundamentale privitoare la referendum, respectiv, art.90, art.95 și art.151 nu fac nicio referire la îndeplinirea unor condiții de valabilitate a acestuia, precum cvorumul, sau a unor majorități necesare pentru stabilirea rezultatelor. De aceea, revine legii organice să stabilească, în concret, condițiile de cvorum și majoritate în cazul referendumului național sau local. Precizează că, prin legea contestată, a

fost modificată majoritatea necesară în cazul referendumului organizat pentru demiterea Președintelui.

Menționează faptul că, prin Deciziile nr.147/2007, nr.355/2007 și nr.420/2007, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor art.10 din Legea nr.3/2000, reținând că, dacă articolul amintit stabilea o majoritate diferențiată de voturi pentru demiterea Președintelui României în raport cu majoritatea de voturi cu care a fost ales, acesta este neconstituțional, întrucât statutul juridic al Președintelui României este identic, indiferent dacă a fost ales în primul sau în cel de-al doilea tur de scrutin. Astfel, Curtea Constituțională a precizat că „nu exclude posibilitatea ca legiuitorul să opteze pentru o majoritate de voturi relativă pentru demiterea Președintelui în toate cele trei situații”. De asemenea, Curtea a reținut că, atunci când legiuitorul constituant a dorit să instituie o anumită majoritate de voturi, a făcut aceasta printr-un text de referință, a cărui aplicare la situații subsidiare este subînțeleasă, cu excepția cazurilor în care o asemenea majoritate este lăsată pe seama legii.

Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, Guvernul opinează în sensul că legiuitorul ordinar poate opta pentru orice majoritate dorește atunci când se pune în discuție demiterea Președintelui.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Senatului, președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiectul sesizării de neconstituționalitate îl constituie prevederile Legii pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, al cărei articol unic prevede că art.10 din Legea nr.3/2000 se modifică și va avea următorul cuprins: *“Demiterea Președintelui României este aprobată dacă, în urma desfășurării referendumului, propunerea a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate”*.

Curtea Constituțională observă că, ulterior sesizării sale cu soluționarea prezentei obiecții de neconstituționalitate, Guvernul a adoptat Ordonanța de urgență nr.41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.452 din 5 iulie 2012, prin care a instituit, în ceea ce privește aprobarea demiterii Președintelui României, o derogare de la art.5 alin.(2) din Legea nr.3/2000 referitor la cvorumul de participare la vot ca și condiție de validare a referendumului.

Examinând obiecția de neconstituționalitate, Curtea consideră că aceasta este neîntemeiată și urmează să constate constituționalitatea legii criticate pentru cele ce se vor arăta în continuare:

1. Referendumul a fost consacrat la nivel constituțional ca modalitate de consultare prin care poporul are posibilitatea de a exercita direct suveranitatea națională, exprimându-și voința cu privire la probleme de interes general sau care au o importanță deosebită în viața statului.

Astfel, cadrul constituțional privind referendumul este reprezentat de următoarele prevederi din Legea fundamentală:

- Art.2 alin.(1): *„(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.”*

- Art.73 alin.(3) lit.d): *„(3) Prin lege organică se reglementează: (...) d) organizarea și desfășurarea referendumului”*

- Art.90: „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.”

- Art.95 alin.(3): „(3) Dacă propunerea de suspendare [a Președintelui României] din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.”

- Art.151 alin.(3): „(3) Revizuirea [Constituției] este definitivă după aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.”

Așadar, Legea fundamentală reglementează trei tipuri de referendum național: cel consultativ, inițiat de Președintele României asupra unor probleme de interes național, menționat la art.90, cel referitor la demiterea Președintelui României, prevăzut de art.95 alin.(3) și cel prin care se aprobă revizuirea Constituției, reglementat de art.151 alin.(3). De asemenea, pot fi organizate și referendumuri locale cu privire la probleme de interes deosebit pentru unitățile administrativ-teritoriale, în condițiile legii.

Prevederile constituționale au fost concretizate la nivel de lege organică, fiind detaliate și dezvoltate prin Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 24 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare.

Din interpretarea textelor constituționale și legale rezultă că referendumul pentru demiterea Președintelui și cel pentru aprobarea revizuirii Constituției sunt obligatorii atât în ceea ce privește necesitatea organizării, cât și sub aspectul rezultatului acestora.

2. În ceea ce privește **obiectul controlului de constituționalitate**, Curtea observă că textul art.10 din Legea nr.3/2000 **privind organizarea și desfășurarea referendumului** a suferit de la momentul adoptării legii până la

data pronunțării prezentei decizii o serie de modificări, evidențiate în tabelul de mai jos:

<p>Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 24 februarie 2000)</p>	<p>„Art.10: <i>Demiterea Președintelui României este aprobată, dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale</i>”.</p>
<p>Legea nr.129/2007 pentru modificarea art. 10 din Legea nr. 3/2000 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.300 din 5 mai 2007)</p>	<p>“ Art.10: <i>Prin derogare de la art. 5 alin. (2), demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate, la nivelul țării, ale cetățenilor care au participat la referendum.</i>”</p> <p>(Art.5 alin.(2) din Legea nr.3/2000 prevede că „Referendumul este valabil dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente”.)</p>
<p>Legea nr.62/2012 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.103/2009 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.247 din 12 aprilie 2012)</p>	<p>“ Art.10: <i>Demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale</i>”.</p>

<p>Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 (Supusă în speță controlului a priori exercitat de Curtea Constituțională)</p>	<p>“Art.10: Demiterea Președintelui României este aprobată dacă, în urma desfășurării referendumului, propunerea a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate.”</p>
<p>Ordonanța de urgență a Guvernului nr.41/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.452 din 5 iulie 2012)</p>	<p>“ Art.10: Prin derogare de la art. 5 alin. (2), demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate ale cetățenilor care au participat la referendum.”</p>

Din perspectiva acestei evoluții legislative, Curtea amintește că, în Codul de bune practici în materie de referendum, adoptat în 2007, Comisia europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) a recomandat statelor asigurarea unei stabilități în ceea ce privește legislația în această materie.

3. Autorii sesizării critică, în esență, schimbarea criteriului în funcție de care se apreciază întrunirea majorității voturilor exprimate pentru demiterea președintelui României, care, potrivit legii supuse controlului de constituționalitate, îl reprezintă majoritatea voturilor valabil exprimate, iar nu cea a voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale, așa cum era prevăzut prin Legea nr.62/2012.

Prin Decizia nr.147 din 21 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.162 din 7 martie 2007, Curtea a examinat obiecția de neconstituționalitate formulată împotriva prevederilor Legii nr.129/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000, anterior promulgării acesteia, care, în forma supusă controlului de constituționalitate, prevedea modalități diferite de aprobare prin referendum a demiterii Președintelui României după cum acesta fusese ales în primul sau în al doilea tur de scrutin, în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (2), respectiv art. 81 alin. (3) din Constituția României.

Curtea a reținut, cu acel prilej că, prin modificarea cuprinsului art. 10 din Legea nr. 3/2000, legiuitorul a dorit să aplice, sub aspectul voturilor exprimate, principiul simetriei juridice la alegerea Președintelui României în al doilea tur de scrutin și la demiterea acestuia ca urmare a consultării populare. Curtea a constatat că, bazându-și soluțiile pe principiul simetriei, legiuitorul nu a ținut seama de faptul că aplicarea acestui principiu în dreptul public, cu atât mai mult în dreptul constituțional, cu deosebire la organizarea și funcționarea autorităților publice, nu este posibilă. Principiul simetriei este un principiu al dreptului privat, fiind exclusă posibilitatea aplicării acestuia în dreptul public. De aceea, normele constituționale sunt asimetrice prin excelență, motiv pentru care Curtea a reținut că exigențele stabilite de Constituție pentru alegerea Președintelui României și cele care se referă la demiterea acestuia în urma unui referendum nu sunt simetrice, deoarece ele reprezintă instituții juridice diferite, cu roluri și scopuri diferite, fiecare având un tratament juridic distinct. Totodată, Curtea a observat, în acest context, că demiterea prin referendum a Președintelui României nu are semnificația unei competiții electorale, ci reprezintă o sancțiune pentru săvârșirea unor fapte grave prin care acesta încalcă prevederile Constituției. Distincțiile referitoare la demiterea Președintelui României prin referendum, astfel cum erau proiectate prin prevederile legii criticate, îl vizau atât pe Președintele României care a obținut mandatul în primul tur de scrutin, cât și pe Președintele României

ales în al doilea tur de scrutin și pe președintele interimar. Curtea a observat că, urmând logica legiuitorului, în primul caz președintele ar fi urmat să fie demis cu majoritatea absolută a voturilor corpului electoral, iar în al doilea caz, cu majoritatea relativă a voturilor cetățenilor prezenți la scrutin, pe când pentru situația prevăzută de art. 99 din Constituție, privind "*Răspunderea președintelui interimar*" care nu a fost ales prin vot, nu ar fi existat nicio prevedere constituțională privitoare la demitere. Curtea a constatat că o astfel de interpretare este contrară art. 1 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia România este stat de drept, un asemenea stat opunându-se aplicării aceleiași sancțiuni Președintelui României, în mod diferit, în funcție de modul în care el a obținut această funcție: în primul tur de scrutin, în al doilea tur de scrutin sau ca urmare a interimatului în exercitarea funcției.

Curtea a conchis că soluționarea rațională a acestei probleme rezultă din interpretarea alin. (3) al art. 95 din Constituție, precum și din coroborarea dispozițiilor acestuia cu cele ale art. 81 alin. (1) și ale art. 95 alin. (1) din Constituție. Astfel, în temeiul art. 81 alin. (1) din Constituție, este declarat ales candidatul care a întrunit în primul tur de scrutin majoritatea voturilor alegătorilor înscriși în listele electorale. Potrivit reglementării legale în vigoare această majoritate absolută operează și în cazul stabilirii rezultatelor referendumului pentru demiterea Președintelui României, aplicându-se aceeași măsură, după aceleași reguli, șefului statului, indiferent de numărul de voturi obținut sau de modul în care a ajuns să dețină această funcție. Aplicarea aceluiași tratament juridic Președintelui României ales în primul tur de scrutin, celui ales în al doilea tur de scrutin sau președintelui interimar la demiterea din funcție prin referendum este cerută de dispozițiile constituționale ale art. 95 alin. (1), care prevăd pentru cele trei situații același tratament juridic.

Ca atare, Curtea a decis că dispozițiile prin care legiuitorul a stabilit că rezultatele referendumului pentru demiterea Președintelui României se

stabilesc în mod diferit, în funcție de numărul scrutinului în care acesta a fost ales sunt contrare dispozițiilor constituționale ale art. 81 alin. (2). Totodată, Curtea a remarcat că, atunci când legiuitorul constituant a dorit să instituie o anumită majoritate de voturi, a făcut aceasta printr-un text de referință, a cărui aplicare la situații subsidiare este subînțeleasă, cu excepția cazurilor în care o asemenea majoritate este lăsată pe seama legii.

Curtea a constatat că dispozițiile constituționale privitoare la majoritatea cerută pentru alegerea președintelui în primul tur de scrutin sunt suficiente pentru a permite stabilirea soluțiilor de demitere a șefului statului, în toate cazurile, pe calea analogiei, și nu a simetriei juridice.

4. Ținând cont de jurisprudența sa în materie, Curtea constată că Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este constituțională, având în vedere că niciun text constituțional nu condiționează dreptul legiuitorului de a opta pentru fixarea unei anumite majorități care să se pronunțe pentru demiterea prin referendum a Președintelui României.

Demiterea Președintelui României prin referendum reprezintă o sancțiune pentru săvârșirea unor fapte grave, motiv pentru care Curtea reține că este justificat ca aceasta să fie aprobată de cetățeni cu majoritatea voturilor valabil exprimate.

Curtea constată că rezultatul referendumului depinde de îndeplinirea cumulativă a două condiții: una referitoare la numărul minim de cetățeni care trebuie să participe la referendum pentru ca acesta să fie valabil și una privitoare la numărul de voturi valabil exprimate, care determină rezultatul referendumului. Aceste condiții sunt detaliate în art.5 alin.(2) și, respectiv, art.10 din Legea nr.3/2000. Potrivit art.5 alin.(2), „*Referendumul este valabil dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente*”.

Curtea observă că, în varianta redacțională dedusă în cauza de față controlului de constituționalitate, Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 oferă o reglementare unitară pentru toate tipurile de referendum consacrate de Constituție, dând expresie și exigenței reprezentativității sub aspectul rezultatului votului. Astfel, aceeași soluție legislativă se regăsește în cazul referendumului privind revizuirea Constituției, al referendumului cu privire la probleme de interes național și al referendumului local, unde, potrivit art.7 alin.(2), art.12 alin.(2) și, respectiv, art.14 alin.(2) din Legea nr.3/2000, rezultatul se stabilește în funcție de majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară sau după caz, la nivelul unității administrativ-teritoriale.

Tot astfel, Curtea constată că și condiția ce trebuie îndeplinită pentru validitatea referendumului este aceeași pentru toate tipurile de referendum, art.5 alin.(2) din Legea nr.3/2000 impunând întrunirea majorității absolute care constă în jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente. Curtea reține că aceasta reprezintă o condiție esențială pentru ca referendumul să poată exprima în mod real și efectiv voința cetățenilor, constituind premisa unei manifestări autentice democratice a suveranității prin intermediul poporului, în conformitate cu principiul statuat în art.2 alin.(1) din Legea fundamentală.

Participarea la referendum a majorității cetățenilor reprezintă un act de responsabilitate civică, prin care corpul electoral urmează să se pronunțe cu privire la sancționarea sau nu a Președintelui României, având posibilitatea demiterii sau menținerii acestuia în funcție.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**În numele legii****DECIDE :**

Constată că Legea pentru modificarea art.10 din Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este constituțională, în măsura în care asigură participarea la referendum a cel puțin jumătate plus unul din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 10 iulie 2012 și la aceasta au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán și Tudorel Toader, judecători.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Augustin Zegrean

**Magistrat-asistent,
Valentina Bărbățeanu**